

Залізничний вокзал Херсона, Україна, 2026 р. ©NP

Евакуаційний потяг із Херсона:

Огляд маршруту евакуації
цивільного населення та
прогалин у сфері захисту

Nonviolent Peaceforce
Вересень 2026 року

Загальна інформація

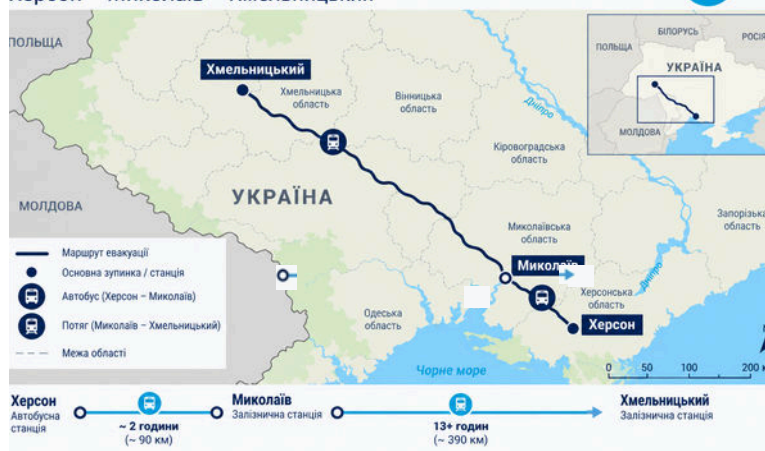
Херсонська обласна влада спільно з АТ «Укрзалізниця» забезпечує безкоштовне перевезення евакуаційним потягом для жителів Херсонської області до міста Хмельницький на заході України. Цей евакуаційний потяг курсує з 2022 року, однак нещодавні атаки на залізничну інфраструктуру призвели до змін у процедурі евакуації та пов'язаній із нею логістиці.

Під час моніторингових візитів, проведених організацією Nonviolent Peaceforce (NP) у період з 18 до 24 вересня, було виявлено низку суттєвих прогалин у сфері захисту на цьому евакуаційному маршруті. Ці прогалини можуть непропорційно сильно впливати на людей з особливими потребами у сфері захисту та допомоги, зокрема людей старшого віку, осіб з інвалідністю та маломобільних осіб, жінок і дітей, людей, які подорожують самостійно, а також осіб також осіб з обмеженими фінансовими ресурсами або соціальною підтримкою.

Маршрут евакуаційного потяга

Херсон – Миколаїв – Хмельницький

Nonviolent Peaceforce

Відсутність безперервного супроводу, належних умов для безпечного прийому та доступної інформації також може наражати евакуйованих осіб на ризики у сфері захисту, пов'язані зі статтю, віком та інвалідністю, протягом усього маршруту.

Протягом досліджуваного періоду евакуаційним потягом скористалися 9 осіб у чотири дні відправлення: 18, 20, 22 та 24 вересня. З наближенням зими та з огляду на [заклики місцевої влади](#) до жителів виїжджати кількість евакуацій уже зростає. Очікується, що з подальшим похолоданням вона збільшуватиметься.

Нинішній процес евакуації передбачає, що цивільне населення має самостійно орієнтуватися в кількох пунктах маршруту та здійснювати пересадки за умов обмеженого доступу до інформації, допомоги та безперервного супроводу між етапами поїздки. У цьому інформаційному документі узагальнено чинний процес евакуації, визначено основні прогалини у сфері захисту та запропоновано невідкладні заходи для посилення підтримки цивільного населення на цьому важливому маршруті переміщення.

Маршрут евакуації

Нещодавні атаки та пошкодження залізничних колій призвели до порушення прямого залізничного сполучення з Херсоном. У зв'язку з цим евакуйовані особи тепер дістаються з Херсона до Миколаєва автомобільним транспортом, де сідають на евакуаційний потяг до Хмельницького. Потяг курсує кожного парного числа місяця, при цьому один вагон зарезервовано для евакуйованих осіб із Херсона. Херсонська обласна військова адміністрація (ОВА) забезпечує роботу гарячої лінії, за якою особи, які планують евакуюватися, можуть отримати інформацію про цей маршрут евакуації.

Реєстрація та відправлення з Херсона

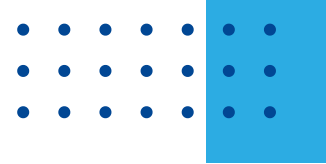
Особи, які виїжджають із Херсона евакуаційним потягом, повинні особисто прибути на автовокзал для реєстрації, яка розпочинається об 11:00 у день відправлення. Раніше реєстрація проводилася на залізничному вокзалі Херсона, після чого евакуйовані особи мали самостійно організовувати свій переїзд до автовокзалу. Це створювало невиправданий ризик у сфері захисту, оскільки залізничний вокзал належить до об'єктів критичної інфраструктури та розташований у небезпечному районі. Крім того, евакуйовані особи мали самостійно організовувати транспорт між цими двома пунктами, що особливо складно для маломобільних осіб та людей старшого віку.

За рекомендаціями організації Nonviolent Peaceforce місцева адміністрація з 18 вересня перенесла процедуру реєстрації на автовокзал, усунувши необхідність для евакуйованих осіб відвідувати залізничний вокзал.

Після реєстрації представники влади передають паперові реєстраційні документи одному з членів групи евакуйованих осіб. Представники влади також телефонують до Хмельницької обласної військової адміністрації (ОВА), щоб повідомити про прибуття евакуйованих осіб. Єдиною партнерською організацією, яка працює на автовокзалі Херсона, є Червоний Хрест, що надає евакуйованим особам медичну допомогу за потреби.

Перевезення з Херсона до Миколаєва

Раніше АТ «Укрзалізниця» організовувало перевезення з Херсона до Миколаєва. Однак із 18 вересня це більше не здійснюється. Наразі місцева влада координує перевезення з місцевими гуманітарними організаціями.

Місцеві партнерські організації забирають евакуйованих осіб з автовокзалу Херсона між 12:00 та 12:30 і доставляють їх на залізничний вокзал Миколаєва, де вони очікують на потяг до Львова (із зупинкою в Хмельницькому), який відправляється о 14:09.

Очікування пересадки в Миколаєві

Після прибуття на залізничний вокзал Миколаєва евакуйовані особи очікують на потяг до Хмельницького. Під час очікування пересадки цивільне населення має обмежений доступ до допомоги та інформації, що створює додаткові ризики у сфері захисту. На залізничному вокзалі працює Пункт незламності, де можна отримати чай і воду, однак харчування та обігрів не забезпечуються.

Крім того, наявні лише обмежені свідчення налагодженої системної комунікації між органами влади, які координують евакуацію з Херсона, та персоналом залізничного вокзалу Миколаєва. Унаслідок цього евакуйовані особи можуть прибувати на вокзал без чіткої інформації про те, де очікувати на потяг, як отримати допомогу та що відбуватиметься на наступному етапі їхньої подорожі.

Прибуття до Хмельницького

Потяг прибуває до Хмельницького о 03:18. Вагон, у якому перебувають евакуйовані особи з Херсона, відчіплюють, після чого потяг продовжує рух до Львова.

Евакуйовані особи повинні залишатися на вокзалі приблизно до 08:00, коли прибувають соціальні працівники, щоб перевезти їх до місць колективного проживання. Таким чином, протягом приблизно п'яти годин у ранковий час евакуйовані особи залишаються без організованої системи прийому або надання допомоги.

У цей період евакуйовані особи мають обмежений доступ до їжі, води, обігріву та інших послуг підтримки. Хоча на залізничному вокзалі є Пункт незламності, він не виконує функцій пункту прийому евакуйованих осіб із забезпеченою організованою присутністю гуманітарних працівників.

Це створює особливо серйозні ризики у сфері захисту для людей старшого віку, маломобільних осіб, людей, які подорожують самотійно, а також осіб, які не мають достатніх ресурсів для самотійного задоволення своїх базових потреб.

Прогалини у сфері захисту

Поширення інформації

Евакуйованим особам надається дуже мало інформації або вона взагалі відсутня щодо самого процесу евакуації та подальших дій після прибуття до Хмельницького. На кожному етапі евакуації цивільне населення отримує лише мінімальну інформацію, необхідну для того, щоб дістатися наступного пункту маршруту. Крім того, інформація передається виключно усно, що підвищує ймовірність того, що евакуйовані особи забудуть отримані вказівки, неправильно їх запам'ятають або отримають неповні інструкції.

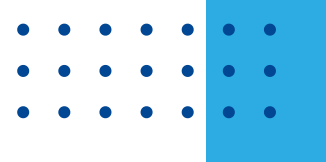
На автовокзалі відсутні належні вказівники, які допомагали б евакуйованим особам знайти пункт реєстрації, розташований в укритті у підвальному приміщенні. Це може створювати додаткові труднощі для людей, які не знайомі з цим місцем, або тих, хто потребує допомоги для пересування територією автовокзалу.

Евакуйовані особи також повідомляли, що отримували обмежену інформацію про пересадку в Миколаєві, про те, хто зустрічатиме їх у Хмельницькому, де їх розмістять після прибуття та яка допомога буде їм доступна.

Надання чіткої та своєчасної інформації є особливо важливим, оскільки нинішній маршрут евакуації охоплює кілька пунктів, різні види транспорту та передбачає участь органів влади різних областей. Без належної інформації цивільне населення може бути позбавлене можливості ухвалювати поінформовані рішення або самостійно й безпечно долати маршрут евакуації.

Залізничний вокзал Херсона, Україна, 2026 р. ©NP

Кейс-менеджмент та гуманітарна підтримка

Наразі немає партнерських організацій або соціальних працівників, які надавали б евакуйованим особам підтримку з кейс-менеджменту (ведення випадків). Люди долають маршрут евакуації переважно самостійно, маючи обмежений доступ до допомоги на шляху від виїзду з Херсона до прийому в Хмельницькому.

Це створює значні ризики у сфері захисту для людей з особливими потребами у сфері захисту та допомоги, зокрема людей старшого віку, осіб з інвалідністю або маломобільних осіб, жінок і дітей, які подорожують самостійно або з особами на їхньому утриманні, а також людей з обмеженими фінансовими ресурсами або соціальною підтримкою.

Один з опитаних чоловіків виїхав із Херсона, маючи лише 60 грн (приблизно 1,35 долара США). Він не мав їжі, води чи ліків і не міг самостійно придбати ці необхідні речі під час поїздки. Крім того, на всьому маршруті переміщення не було партнерських організацій, які могли б допомогти йому задовольнити ці потреби.

Відсутність базової підтримки також створює ризики для евакуйованих осіб у разі непередбачених затримок, пропущених пересадок, втрати зв'язку зі своєю групою або прибуття без достатніх ресурсів для задоволення нагальних потреб. Поїздка триває понад 21 годину (з 11:00 до 08:00 наступного дня), і протягом усього маршруту харчування не забезпечується.

Підтримка осіб з особливими потребами у сфері захисту

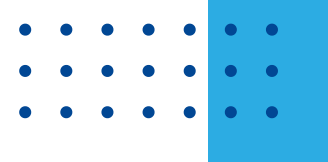
Нинішній процес евакуації не передбачає систематичного виявлення та задоволення потреб у сфері захисту, пов'язаних зі статтю та віком. Тривалі переїзди, обмежена присутність гуманітарних працівників і нічні періоди очікування можуть підвищувати ризики у сфері захисту для жінок і дітей, особливо тих, хто подорожує самостійно або з особами на їхньому утриманні.

П'ятигодинне нічне очікування у Хмельницькому також необхідно розглядати з погляду безпеки, гідності та зниження ризиків гендерно зумовленого насильства (ГЗН). Це включає забезпечення належного освітлення, приватності, безпечних санітарно-гігієнічних приміщень і доступу до конфіденційних механізмів перенаправлення.

Координація вздовж маршруту евакуації

Координація та обмін інформацією між учасниками, відповідальними за різні етапи евакуації, є обмеженими.

Зокрема, наразі не існує налагодженого механізму комунікації між органами влади Херсона, які координують евакуацію, та персоналом залізничного вокзалу Миколаєва. Передача паперових реєстраційних документів одному з членів групи евакуйованих осіб створює ризик їх втрати або випадкового залишення в іншому місці.

Це означає, що інформація про те, хто саме подорожує, які особливі потреби мають ці люди та коли очікується їхнє прибуття, може не завжди надходити до відповідальних осіб та організацій, які мають надавати підтримку евакуйованим на наступному етапі маршруту.

Покращення комунікації між Херсоном, Миколаєвом та Хмельницьким дозволило б відповідальним сторонам завчасно готуватися до прибуття евакуйованих осіб, визначати людей, які потребують додаткової допомоги, та забезпечувати безперервність підтримки протягом усієї поїздки.

Підтримка маломобільних осіб

Залізничний вокзал Миколаєва має можливості для надання допомоги маломобільним особам, зокрема забезпечення кріслами колісними. Однак надання цих послуг залежить від попередньої координації з персоналом залізничного вокзалу, якої під час моніторингу на практиці не спостерігалось. Допомога під час посадки на потяг із використанням підйомника потребує залучення Червоного Хреста в Миколаєві, що складно організувати без завчасного попередження.

Невідомо, чи доступна аналогічна допомога евакуйованим особам після прибуття до Хмельницького.

Отже, нинішній процес евакуації не передбачає чітко налагодженої системи виявлення та підтримки маломобільних осіб протягом усього маршруту. Допомога може бути доступною в окремих пунктах, однак немає чітких підтверджень того, що відповідальність за підтримку конкретної людини передається від одних учасників процесу до інших на наступних етапах поїздки.

«Ми були на платформі приблизно з першої години дня до першої години ночі. Там навіть не було лавки чи будь-якого місця, де можна було б сісти».

—Евакуйована маломобільна особа

Підтримка евакуйованих осіб, які прибувають до Хмельницького

Евакуаційний потяг прибуває до Хмельницького о 03:18 ранку. Евакуйовані особи змушені самостійно очікувати на залізничному вокзалі до 08:00, коли прибувають соціальні працівники, щоб їх зустріти.

Протягом цього часу евакуйовані особи фактично залишаються на вокзалі без супроводу та змушені очікувати самостійно. Хоча на вокзалі є Пункт незламності, доступ до базових гуманітарних послуг залишається обмеженим.

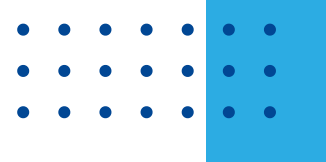
Відсутність організованого механізму прийому в ці години може створювати додаткові ризики та проблеми, пов'язані з безпекою, гідністю та доступністю, особливо для жінок і дітей, людей старшого віку, осіб з інвалідністю або маломобільних осіб, а також людей, які подорожують самостійно або мають обмежену мережу підтримки.

Рекомендації

Створення транзитних пунктів і пунктів прийому.

На залізничних вокзалах Миколаєва та Хмельницького необхідно створити транзитні пункти та пункти прийому з дотриманням мінімальних гуманітарних стандартів для забезпечення гідності та приватності людей. Ці пункти мають бути забезпечені опаленням, водою, харчуванням, інформаційними матеріалами, можливостями для заряджання електронних пристроїв і базовими засобами зв'язку, доступом до санітарно-гігієнічних приміщень, а також чітким механізмом перенаправлення для людей, які потребують додаткової допомоги.

Зокрема, необхідно забезпечити підтримку евакуйованих осіб, які прибувають до Хмельницького в ранні ранкові години.

Забезпечення гуманітарної присутності та кейс-менеджменту в транзитних пунктах

Гуманітарні партнерські організації мають бути присутніми в ключових транзитних пунктах: на автовокзалі Херсона та залізничних вокзалах Миколаєва й Хмельницького.

Ці організації повинні створити чіткі механізми надання допомоги евакуйованим особам або їх перенаправлення для отримання медичної допомоги, послуг у сфері захисту, розміщення, транспортної, правової та іншої допомоги. З огляду на те, що потяги часто затримуються на багато годин, у транзитних пунктах необхідно забезпечити скоординовану підтримку людей протягом тривалого евакуаційного маршруту.

Це допоможе забезпечити безперервність підтримки протягом усієї поїздки, своєчасно виявляти людей з особливими потребами у сфері захисту та перенаправляти їх до відповідних служб.

Посилення інформування

Евакуйованим особам необхідно надавати чітку інформацію ще до початку поїздки. Вона має включати загальний опис процесу евакуації, орієнтовну тривалість поїздки, перелік речей, які слід узяти із собою, місце реєстрації, інформацію про те, чого очікувати після прибуття, а також контактні дані відповідних органів влади та гуманітарних партнерських організацій.

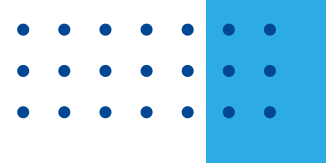
На автовокзалі Херсона також необхідно встановити чіткі вказівники, які допоможуть евакуйованим особам знайти пункт реєстрації.

Створення механізму комунікації між транзитними пунктами

Органи влади Херсона повинні підтримувати зв'язок із персоналом залізничного вокзалу Миколаєва. Партнерські організації, які забезпечують перевезення евакуйованих осіб між Херсоном і Миколаєвом, мають бути залучені до цього механізму як важлива ланка координації.

Як мінімум, цей механізм повинен забезпечувати відповідним учасникам процесу інформацію про кількість евакуйованих осіб, очікуваний час їхнього прибуття та необхідність завчасної організації додаткової допомоги. Будь-який обмін персональними або чутливими даними повинен здійснюватися з дотриманням належних заходів захисту даних і конфіденційності.

Це сприятиме більшій безперервності надання допомоги та зменшить ризик того, що люди залишаться без підтримки під час пересадок.

Забезпечення захисту маломобільних осіб

На залізничних вокзалах Миколаєва та Хмельницького необхідно забезпечити наявність спеціально визначеного персоналу та ресурсів для підтримки маломобільних осіб, людей старшого віку та інших вразливих груп населення. Це включає доступ до крісел колісних, допомогу з багажем, супровід під час пересування територією вокзалу та допомогу під час посадки на потяг.

За можливості осіб, які потребують допомоги, слід виявляти ще до відправлення з Херсона, щоб необхідну підтримку можна було організувати завчасно, а відповідальність за її надання передавалася між відповідними учасниками процесу вздовж маршруту (див. вище).